

Venemansmolen: 'Meer' dan een molen. 'Wi-j doet 't samen!'

Beste donateurs, sponsors,
vrijwilligers, subsidieverstrekkers en
belangstellenden,

Met deze nieuwsbrief brengen wij u
weer graag op de hoogte van de
activiteiten in 2022 en de verwachte
ontwikkelingen in 2023.

BESTUURSWIJZIGING

In april vond een wijziging in de
bestuurssamenstelling plaats.
Arjan van Unnik heeft zijn functie als
voorzitter neergelegd. Wij bedanken
hem hierbij nogmaals voor zijn inzet en
betrokkenheid op alle fronten; niet in de
laatste plaats voor de wijze waarop hij
de vrijwilligers wist te betrekken bij
allerlei zaken die van belang zijn om
onze mooie molen en de daarbij
behorende activiteiten 'draaiend' te
houden. De voorzittershamer is
overgenomen door Margriet van Wijk.

VENEMANSMOLEN: 'MEER' DAN EEN MOLEN

Een molen staat van oudsher midden in
de samenleving. Immers, zonder
gemalen graan geen brood. Die centrale
rol willen wij blijven uitdragen in het
heden, in een eigentijdse vorm. Onze
visie daarbij is de volgende.

- Samenwerken en verbinding zoeken met bij de molen betrokken partijen, zoals de Erfgoed Klus Brigade, vrijwilligers, sponsors en overheid.
- Duurzaamheid is méér dan materiaal alleen. Vanuit die gedachte wordt

ieder project op het molencomplex
aangepakt.

- Waar de molen vroeger stond voor graan en voedselvoorziening, kunnen wij vandaag de dag onze bijdrage leveren met lokaal geproduceerde producten.
- Met de herinrichting van het terrein wordt alternatieve bewatering toegepast én getoond. Het maabeleid is erop gericht de biodiversiteit te vergroten. Daar draagt ook het jaarlijks gezaaide 'Venemansmolen bloemenmengsel' aan bij, dat veel vlinders en bijen aantrekt.

Foto: Wilma Fransen

- Wij zien ook een maatschappelijke rol: het molencomplex is een aantrekkelijke plek voor vrijwilligers om werkzaamheden uit te voeren, en in de Graansilo kunnen verenigingen en sociaal-maatschappelijke organisaties terecht voor vergaderingen en bijeenkomsten.

- Educatie had en heeft onze aandacht, waarbij beleven en doen het uitgangspunt is. De Venemansmolen is opgenomen in het 'cultuurmenu' waaruit Winterswijkse basisscholen kunnen kiezen. Zo kunnen klassen een bezoek brengen aan de werkende windmolen, de dieselmaalderij en de expositieruimte, en kunnen de kinderen zelf graan malen met de hand.
- Deelname aan gemeentebrede projecten rondom klimaatadaptatie en bijvoorbeeld de Ecotour vinden wij belangrijk.

Dit alles is natuurlijk niet mogelijk zonder onze vrijwilligers, donateurs en subsidieverstrekkers. Wij hopen dan ook de komende jaren weer op uw steun te mogen rekenen.

Bestuur Stichting Venemansmolen

MUZIKAAL BEGIN VAN 2022 KRIJGT VERVOLG

Het nieuwe jaar begon muzikaal: op 6 januari 2022 (Driekoningen) waren de Meddose Midwinterhoorn Bloazers bij ons te gast om de adventsperiode 'ut te bloazen'. Dit is van beide kanten zo goed bevallen, dat wij ook de komende jaren de Bloazers in die periode mogen verwelkomen bij de molen.

LANDELIJKE MOLENDAG MET BUSRIT

Ter gelegenheid van de Nationale Molendag op 14 mei werd een rondrit georganiseerd met een oldtimer bus.

Onder leiding van een gids reed de bus langs de Winterswijkse molens. Wij gaan hier komend jaar een vervolg aan geven onder het motto 'Wi-j doet 't samen'.

BIJZONDER JAAR VOOR HET GILDE

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars werd 50 jaar geleden opgericht. Om dit te vieren waren er verschillende activiteiten.

Op 9 april werd een wereldrecordpoging gedaan om zoveel mogelijk molens tegelijk te laten draaien. En het is gelukt! In totaal deden 841 molens mee, waaronder natuurlijk de Venemansmolen.

Eveneens in het kader van het 50-jarig jubileum hebben wij op 26 november meegedaan aan de Gelderse molendag. Op verzoek van het Gilde en Molenfederatie Gelderland hebben wij die dag extra activiteiten georganiseerd, zoals een ambachtenmarkt. Wij maakten van de gelegenheid gebruik onze partners, sponsors en vrijwilligers uit te nodigen om ze te bedanken. Zij kregen te zien wat we de afgelopen jaren hebben gedaan met hun steun en medewerking, en te horen wat we in de toekomst nog graag willen realiseren.

De gemeente Winterswijk had die dag een persmoment georganiseerd om aandacht te geven aan onze vloeiveide. (Zie ook pagina 5.) Door middel van een demonstratie met behulp van de brandweer hebben we kunnen laten zien hoe het systeem van een wadi met 'zoefjes' (kleine geulen) werkt om water op ons eigen terrein te kunnen laten infiltreren. Dit project is volgens de gemeente een voorbeeld hoe je als kleine stichting toch mooie stappen kunt maken wat betreft de klimaatadaptatie.

Wij zien uit naar het voorjaar, als alles weer groeit en bloeit en we een mooi molenerf hebben waar we jaren mee vooruit kunnen, en dat ook anderen kan inspireren.

Al met al was het een heel geslaagde Gelderse molendag, die naar wij hopen de komende jaren een vervolg krijgt.

KAMMERÄÖBEUKSKEN

Dit jaar hebben wij onze medewerking mogen verlenen aan de BNG Erfgoedprijs. Hiervoor hebben de drie samenwerkende gemeentes Aalten, Winterswijk en Oost Gelre een 'Kammeräöbeuksken' gemaakt. De Venemansmolen en de Erfgoed Klus Brigade hebben een mooi stukje voor het beuksken mogen schrijven. De slogan 'Wi-j doet 't samen' steunen wij van harte en wij hopen hier in de toekomst nog meer vorm aan te mogen geven.

ONDERHOUD MOLEN, TERREIN EN GEBOUWEN

Traditionele windmolens hebben roeden. Dat zijn balken die de basis vormen van het wiekenkruis. Veel molens kampen met problemen rondom dit onderdeel. Zo kunnen ze scheurtjes vertonen of spontaan afbreken, met veel schade als gevolg. Vereniging De Hollandsche Molen heeft een onderzoek naar de staat van molenroeden in Nederland ingesteld, wat heeft geleid tot het inspectieprotocol 'RoeRie'. Voor alle molen-eigenaren werd een workshop georganiseerd waarin uitgelegd werd hoe om te gaan met deze RoeRie. Ook de molenaars van de Venemansmolen hebben deze workshop gevolgd.

Vervolgens zijn de roeden van de molen geïnspecteerd volgens de RoeRie. Wij mogen op dit moment gelukkig constateren dat onze roeden nog in goede staat verkeren.

De roeden moeten iedere tien jaar 'doorgehaald' worden voor onderhoud en inspectie. In 2023 zijn onze roeden weer aan de beurt. We gaan dan een extra camera-inspectie uitvoeren om de binnenkant van de roeden te controleren.

Hoewel het er dus goed uit leek te zien, kregen we afgelopen droge zomer helaas te maken met loszittende roeden. Bij

Askopwiggén

nadere inspectie bleek dat de wiggén in de askop te lijden hadden onder het droge weer. Bovendien bleken ze na 25 jaar dienst technisch aan het einde te zijn. De wiggén zijn vervangen door onze vrijwilligers. Een klus op hoogte, waarbij ze natuurlijk goed gezekerd waren. Ook de wiggén van het hekwerk, de hek-latten, zijn - na 25 jaar trouwe dienst - door onze vrijwilligers vervangen. Hopelijk kan alles weer 25 jaar mee.

Heklatwiggén

Om de verwarming van 't Spieker milieuvriendelijker te maken, hebben we begin dit jaar stralingspanelen opgehangen, voorzien van een mooie afbeelding. Al snel bleek dat deze panelen de ruimte

Verwarming 't Spieker

onvoldoende konden verwarmen. Samen met Winterwarm hebben we gezocht naar een aanvullende oplossing. We hebben nu een heater hangen waarmee we 't Spieker snel kunnen opwarmen en naar tevredenheid op temperatuur kunnen houden. Met dank aan Winterwarm!

In het kader van de energiebesparing wilden we de oude verlichting in de expositieruimte graag vervangen door

Ledverlichting in expositieruimte

ledverlichting. In overleg met Winled werd een lichtplan opgesteld, en inmiddels is deze ruimte geheel voorzien

van energiezuinige led-armaturen, geschonken door Winled. De installatie van de armaturen is door onze vrijwilligers gedaan.

De Venemansmolen mag veel fietsende bezoekers verwelkomen. Zij kunnen nu hun fietsen in onze nieuwe fietsenstallingen plaatsen. Het oude 'nostalgische' stalen Grolsch fietsenrek werd niet of nauwelijks meer gebruikt door de moderne e-biker, maar een verzamelaar van Grolsch-artikelen was er blij mee!

Nieuwe fietsenstalling

De nieuwe fietsenrekken zijn gemaakt van mooie boomstammen, passend bij de molen. Om de fietsenstalling ligt een bestrating van hergebruikte materialen.

DE GRAANSILO

De Graansilo is in trek... Vóór de 'coronaperiode' werd deze gezellige ruimte vooral voor feestjes gehuurd, maar nu zien wij een verschuiving in het gebruik: het verenigingsleven heeft haar weg naar ons gevonden. Ook worden steeds meer workshops en vergaderingen geboekt. Mooi, dat de Venemansmolen hierin mag voorzien!

Om goede presentaties mogelijk te maken, is de beamer vervangen door een groot scherm. Dat scherm heeft al vele malen tot tevredenheid van de gebruikers dienst gedaan.

ONS KIPPENVOER BLIJKT EEN SUCCES

Wij hebben weer vele kilo's mogen malen.

Dankzij een gift van de Juniorkamer aan kinderboerderijen in de regio kunnen deze organisaties het kippenvoer tegen een

gereduceerde prijs bij ons kopen.

NIEUW MAALSEL: ROGGE

Afgelopen najaar zijn wij benaderd door Boerderij Ruimzicht, een biologisch dynamisch melkveebedrijf met een tuinderij in Halle. Men vroeg zich af of wij de door hen verbouwde rogge zouden kunnen malen. De rogge is krachtvoer voor de kalveren en het jongvee.

Wij hebben een aantal proefmalingen gedaan, tot wederzijdse tevredenheid, dus hebben we nu een product erbij. Om het werk iets te verlichten hebben we rekken geregeld waarin we 'big bags' kunnen hangen. Dankzij een door Lensink Heftruck Service en Jansen Zaden geschonken stapelaar kunnen we nu zelfstandig de zakken rogge laden en lossen.

KLIMAATVRIENDELIJK ERF: DE VLOEIWEIDE

Al een aantal jaren staat verduurzaming van onze gebouwen en het terrein hoog op onze agenda, en er is al veel gerealiseerd. Dit jaar is een groot nieuw project gestart: de aanleg van een vloeiveide. Het doel is regenwater niet af te voeren via het riool, maar te gebruiken voor de bewatering van ons terrein.

Wij hebben ons laten inspireren door de manier waarop men vroeger het water soms met opzet over landerijen leidde, om droge of zure gronden geschikt te maken als grasland en om voedselrijk materiaal in de bodem te laten bezinken. Met deze natuurlijke manier van bemesting werden graslanden vruchtbaarder en konden ze meer hooi opleveren.

Deze vorm van bevoeiing kwam - vanaf de late middeleeuwen - veel voor in Oost-Nederland, op de arme zandgronden. De bevoeiing vond plaats vanaf een 'bovensloot'. Via een stuw werd het water toegelaten tot een fijnmazig systeem van kleine greppeltjes (zogenaamde zoefjes) om het water goed over het veld te kunnen verdelen. Bevoeiing was (en is) effectief in de periode van februari tot en met mei, want als er te veel gras of andere begroeiing staat, kan het water niet meer goed stromen. In de zomer vond na het maaien ook wel eens een korte zomerbevoeiing plaats.

Het project betreft het afkoppelen van het dakwater en terreinwater van de riolering, en het op een natuurlijke manier in de bodem laten opnemen van het water door middel van een 'wadi' en vloeiveide. Een wadi is een opslag-

Voorbereidingen voor de vloeiveide

en infiltratievoorziening voor hemelwater. Zo wordt het water op een natuurlijke manier door de bodem opgenomen.

Waar het vroeger een bemestingsvorm was, is het in deze tijd van klimaatverandering belangrijk zoveel mogelijk water op het perceel te behouden en te laten bezinken. Het is een natuurlijke manier van 'beregemen' en een moderne manier van grondbeheer.

Enkele cijfers:

- Van de riolering is afgekoppeld:
  - 275 m² dakoppervlak
  - 480 m² terreinverharding
  - én 120 m² dakoppervlak van de naastgelegen woning. (Onze burens José en Peer vonden het zo'n goed idee, dat ze graag mee wilden doen!)
- Er werd 150 m² bestrating verwijderd en vergroend.
- 60 à 70% van het dak- en terreinwater wordt opgevangen in de wadi om daar deels in de bodem te worden opgenomen. Aangezien er bij de molen

geen natuurlijke bovensloot is, zorgt de wadi ervoor dat de zoefjes, de kleine greppels, voorzien worden van water. Overtollig water wordt door middel van een 'stuw' verder over het terrein geleid. Met de stuw wordt het waterpeil in de wadi geregeld, en dus ook de hoeveelheid water die naar de zoefjes gaat.

- De resterende 30% komt rechtstreeks op de vloeiweide en in de zoefjes.

De vloeiweide en het terrein rondom de wadi zijn ingezaaid met bloemrijke grasmengsels die geschikt zijn voor zowel vochtige als droge grond. Dit bevordert de biodiversiteit.

Op diverse plaatsen zijn krokussen gepoot, waaronder de 'herfsttijloos', die in het najaar prachtig roze bloeit.

Ook zijn heesters aangeplant en is een afscheidingswand gemaakt van duurzame, hergebruikte materialen en boomstammetjes. Hiermee wordt aan vogels en insecten beschutting en schuilgelegenheid geboden.

In het kader van educatie komt er begin 2023 een informatiebord bij de vloeiveide met uitleg over het hoe en waarom.

DE FINANCIËN STEMMEN OPTIMISTISCH

Zoals bij vele 'schatkistbewakers' van verenigingen en stichtingen, is het ook bij de Venemansmolen vinger aan de pols houden. Met door corona twee lastige jaren achter de rug, waarin wij weinig tot geen gebruikelijke opbrengsten konden genereren, is het gelukkig in 2022 allemaal veel positiever.

Zeker de Graansilo zal een goed jaar gaan afsluiten. Steeds meer bedrijven en instellingen (met name in de non-profit en in de welzijnssector) weten ons te vinden. Iedereen is te spreken over de Graansilo als vergader- en workshopruimte. Een mooie ontwikkeling, die past bij de wensen van onze stichting.

Eveneens welkome gasten en huurders zijn mensen die een klein feestje of partijtje willen geven, en natuurlijk de schietverenigingen. Onze vrijwilligers worden dus alsmaar drukker met de planning en openstelling van de Graansilo, maar het lukt hen steeds om alles in goede banen te leiden. Ook de opbrengsten van het maalgoed (kippenvoer voor particulieren en zorgboerderijen en sinds kort rogge voor een bioboer) zorgen voor extra financiële middelen, naast de oorspronkelijke bedrijvigheid van de molen. Wat dat laatste betreft wordt een en ander samen met de molenaars goed gepland en met veel plezier en inzet gedaan. En als er meer vertier en aanloop is op en rond de molen, dan weten onze bezoekers ook de befaamde melkbus goed met 'vrije giften' te vullen. Voorts moeten we zeker onze groep van trouwe donateurs niet vergeten! Met hun jaarlijkse giften dragen zij bij aan de instandhouding van ons complex. Dank daarvoor!

Het mooie van de diverse inkomstenbronnen is dat we hiermee kunnen werken aan onze verdere wensen en ideeën. Stilstand is achteruitgang en een molen kan en mag al helemaal niet stilstaan, laat staan achteruitgaan. Wij kunnen de jaarlijkse vaste kosten en het onderhoud aan de gebouwen en machines met deze opbrengsten betalen, natuurlijk ook dankzij de financiële steun van de gemeente en overheid. Het stelt ons in staat nieuwe plannen te blijven ontwikkelen, zoals het project vloeiveide, dat in nauwe samenwerking met onze gemeente tot stand kwam.

De brandweer zette de vloeiveide op 26 november onder water om het effect te laten zien. Ons erf wordt volgend jaar zeker een publiekstrekker!

Dankzij de investeringen in duurzaamheid in de afgelopen jaren, en het vele werk dat onze groep vrijwilligers wekelijks op ons complex verricht, kunnen we verschillende kosten laag houden in onze begroting. Door de toename van de opbrengsten, het beheersbaar houden van de kosten, een aantal kleine investeringen en de investering in de vloeiveide, verwachten wij dit jaar op een klein positief resultaat uit te komen. Daar kunnen alle betrokkenen bij de Venemansmolen trots op zijn, want dat hebben we maar weer mooi samen voor elkaar gekregen. Wij zien de toekomst met vertrouwen tegemoet!

PLANNEN VOOR 2023

Ook voor komend jaar hebben wij de nodige plannen, al zal er dan niet zo'n grootschalig project zijn als dit jaar met de aanleg van de vloeiveide. Maar onderhoud moet er altijd gebeuren,

en wij willen ook extra aandacht gaan besteden aan educatie en voorlichting aan het publiek. Een van de ideeën is om een buitenexpositie over verdwenen Winterswijkse molens samen te stellen.

Deunkmolen

VRIJWILLIGERS BLIJVEN WELKOM

Belangstelling om molenaar te worden? Zin om regelmatig klussen op en aan ons molencomplex te doen? Interesse om te helpen bij het goed draaiend houden van de Graansilo of om rondleidingen te verzorgen?

Er is altijd ruimte voor vrijwilligers op ons molencomplex. Kom gewoon een keer langs als we open zijn. Wij vertellen u graag meer over de mogelijkheden.

